

Волонтерство як шлях подолання безробіття в умовах невизначеності перспектив розвитку ринку праці (філософська оцінка)

Ільюк О.Є.,

аспірант,

Український державний університет імені Михайла Драгоманова,

м. Київ, Україна

<https://orcid.org/0009-0002-0796-8797>

Анотація. Розглянуто роль волонтерського руху у подоланні стану невизначеності, у якому перебуває сучасний ринок праці. Оскільки пряма конкуренція людини з Штучним Інтелектом втрачає сенс у все більшій кількості професій, волонтерська діяльність виявляється все більш привабливою альтернативою для сучасних працівників, порівняно з безробіттям і неможливістю займатися традиційною професійною діяльністю.

Ключові слова: волонтерство, безробіття, невизначеність, ринок праці, Штучний Інтелект.

Annotation. The role of the volunteer movement in overcoming the state of uncertainty in the modern labor market is considered. As direct human competition with Artificial Intelligence loses its meaning in an increasing number of professions, volunteering is becoming an increasingly attractive alternative for modern workers, compared to unemployment and the inability to engage in traditional professional activities.

Keywords: volunteering, unemployment, uncertainty, labor market, Artificial Intelligence.

Філософія невизначеності має свої напрями прагматичного застосування, які визначаються сферами інтересу філософії як практичної філософії. До таких традиційних сфер, безумовно, належить філософія господарства, політична філософія, філософія права, філософія освіти та інші сфери. На їхньому перетині виявляється проблема філософського осмислення тенденції суттєвого зростання ролі волонтерських рухів у розвитку сучасного громадянського суспільства.

У сучасному світі зростає загроза суттєвого скорочення глобального ринку праці. Основною причиною є розвиток автоматизації виробництва і заміна людей роботами у все більшій кількості професій. Якщо раніше роботів розглядали як серйозних конкурентів у традиційних видах трудової діяльності, то чим далі, тим більше роботизація витісняє людей також зі сфери послуг – освіти, медицини, торгівлі, транспорту, страхування, індустрії розваг і, звісно, з

інформаційної галузі. Бурхливий розвиток технологій Штучного Інтелекту (ШІ) у останні роки лише прискорив ці процеси. Змагатися з ШІ чимдалі, тим менш перспективно, а тому для людини краще шукати інше застосування своїх зусиль, аніж традиційний ринок праці. Волонтерство постає як майже невичерпний напрям, куди людство може перенаправити значну частину своїх трудових ресурсів. Для того, щоби цей рух не відбувався стихійно і неконтрольовано, породжуючи нові ступені невизначеності, варто досліджувати з філософських позицій його ціннісні засади, пізнавати мотивацію волонтерства та враховувати її у плануванні відповідних суспільних політик [2].

Пропонуємо розглянути волонтерство у парадигмі «обхідних шляхів», які концептуалізує як стратегію практичного розв'язання складних проблем британський професор з Оксфордського університету Пауло Савагет у своїй книзі «Чотири обхідні шляхи: стратегії від найсміливіших організацій світу для вирішення складних проблем» [3]. До таких обхідних шляхів Савагет відносить: дії «заднім ходом», «лазівкою», «обхідним шляхом» і «найкращим наступним». Тією чи іншою мірою, волонтерство звертається до усіх цих шляхів, адже волонтери також намагаються максимально оптимально використати мінімальні наявні ресурси – так, як моделює ситуацію дій для тих соціальних спільнот, які виявилися у найскрутніших обставинах, але не втратили волі до боротьби і застосували творчий підхід до розв'язання тих проблем, які видавалися нерозв'язними.

На сьогодні багато країн Європи мають прихований прекаріат: адже більшість громадян, хоча й працює, але нерідко лише частково і при цьому отримує від держави багато різних варіантів фінансової допомоги. Особливо поширена соціальна допомога у вигляді різних виплат від держави у скандинавських країнах – скандинавських у широкому розумінні («Nordic»), яке охоплює також і Данію, Ісландію та Фарерські острови: «Грошова соціальна допомога слугує або заміною інших джерел доходу, або доповненням до дуже низьких особистих доходів. Вона також може бути надана у зв'язку, наприклад, із лікуванням зубів чи іншим лікуванням, потребою в окулярах чи допоміжних пристроях у домі та для покриття витрат на переїзд. Допомога на інші цілі може надаватися відповідно до потреби, наприклад, для покриття необхідних витрат на життя» [1]. Таким чином, держава не лише створює м'яку подушку допомоги по безробіттю, але й допомагає тим, хто вже працює. Однак, надто розширені програми державної допомоги по безробіттю спровокували масові зловживання такою допомогою, коли цілком працездатні люди віддавали перевагу стриманому споживанню на умовах безробіття – відмовляючись від хороших заробітків, але на умовах дуже напруженої праці, яка до того ж не завжди приносила робітникам задоволення.

Навіть якщо суспільство буде сплачувати таким безробітним регулярні виплати на кшталт щомісячної державної соціальної допомоги, це ще далеко не гарантує їхню лояльність до держави та зменшення їх потенційної небезпечності для суспільства. Адже бездіяльність легко породжує фрустрацію і невдоволення не лише собою, а й усіма оточуючими.

Але вивільнення з безпосереднього процесу праці людей зовсім не обов'язково має робити з них бунтівників, екстремалів і екстремістів. Ці люди можуть займатися волонтерством. Дійсно, волонтерство – це не лише вияв вільної волі і можливість працювати в своє задоволення, не озираючись на те, чи буде роботодавець обмежувати можливості людини, або навпаки примушувати її робити те, що вона вважає неправильним або небажаним для себе. Волонтерство це завжди і бажання побудувати нові інституційні зв'язки на противагу надмірно бюрократизованим і злочинно корумпованим наявним у суспільстві. І це не пусте резонерство, а діяльна проактивна соціальна позиція. Волонтерство слід розглядати як все більш потужний чинник інституційного конструювання і базованих на ньому глибоких соціальних реформ.

Список використаної літератури

1. Editorial. Generation Z is unprecedentedly rich. Millennials were poorer at this stage in their lives. So were baby-boomers // The Economist. Apr 16th 2024. URL: <https://www.economist.com/finance-and-economics/2024/04/16/generation-z-is-unprecedentedly-rich>.
2. Pliuk, O. Y. Freedom as a Key Value of the Volunteer Movement // Anthropological Measurements of Philosophical Research. 2023. Vol. 24. Pp. 27–36. <https://doi.org/10.15802/ampr.v0i24.295308>
3. Savaget, P. The Four Workarounds: Strategies from the World's Scrappiest Organizations for Tackling Complex Problems. US: Flatiron Books, 2023. 304 p.